

NETRADIČNÍ STUDENTI PEDAGOGICKÝCH OBORŮ NA VYSOKÉ ŠKOLE

NON-TRADITION STUDENTS STUDYING FOR EDUCATIONAL DEGREES IN HIGHER EDUCATION

Novotný Petr, Brücknerová Karla, Juhaňák Libor, Knotová Dana, Rabušicová Milada, Dobrovolná Veronika

Klíčová slova: netradiční studenti, pedagogické obory, terciární vzdělávání
Key words: non-traditional students, education degree, higher education

Cílem příspěvku je poukázat na specifickou situaci netradičních studentů ve vysokoškolském studiu, kteří studují obory umožňující získat pedagogickou kvalifikaci. O tuto skupinu dosud český pedagogický a andragogický výzkum projevuje jen okrajový zájem. Na rozdíl od hlavního proudu výzkumu učitelského vzdělávání, kde se implicitně předpokládá tradiční studijní dráha, věnuje příspěvek pozornost specifickým životním a studijním drahám netradičních studentů. Absolventi z řad netradičních studentů v pedagogických oborech mohou přispět k pokrytí některých z deficitů trhu práce ve školství.

Teoreticky příspěvek stojí na průniku tří oblastí, jež jsou často zkoumány odděleně a mají svébytnou terminologii i odlišné publikační platformy. Jsou jimi vysokoškolská pedagogika, příprava pedagogických pracovníků a vzdělávání dospělých. Ukazujeme, že propojení těchto teoretických východisek může být přínosné nejen pro teoretické porozumění cílové skupině, ale i pro nastavování výzkumných strategií. Netradičními studenty jsou myšleni studenti, kteří se k vysokoškolskému studiu dostali po neobvyklých pracovních a vzdělávacích drahách. Existuje řada důvodů, proč věnovat pozornost netradičním studentům pedagogických oborů. Tyto důvody se váží ke stavu interního trhu práce v sektoru školství, který dlouhodobě vykazuje řadu problémů (nekvalifikovaná výuka ve školách, stárnutí učitelských sborů, míra nedokončování studií, podíl absolventů nastupujících do školství, potenciální změny v kvalifikačních požadavcích na neučitelské profese apod.) Příspěvek je součástí širšího výzkumného projektu zacíleného na netradiční studenty pedagogických oborů na vysokých školách. Jako jedna z podob předvýzkumu před rozsáhlým kvantitativním šetřením slouží sekundární analýza dat z šetření „Na cestě“ realizovaného Masarykově univerzitě ve spolupráci několika součástí univerzity včetně Ústavu pedagogických věd. Výzkum „Na cestě“ je zamýšlen coby longitudinální studie jedné kohorty studentů, konkrétně studentů nastupujících do studia v roce 2017.

Studenti pedagogických oborů představují jednu z podskupin, které jsou v rámci šetření sledované.

Na základě sekundární analýzy můžeme konstatovat, že dospělí studenti pedagogických oborů netvoří homogenní skupinu. Můžeme u nich hovořit o pluralitě motivací, studijních drah i záměrů týkajících se uplatnění po absolutoriu. Tito studenti už na počátku studia identifikují řadu potenciálních bariér a ohrožení jejich studia. Výsledky budeme diskutovat jak z hlediska možných výzev pro vysokoškolské prostředí tak i pro pedagogický a andragogický výzkum.

Abstract: There is a wide range of reasons for choosing non-traditional students studying for education degrees as a research object. They mainly relate to the difficult situation in the internal labour market of the education sector. In the paper, we intend to answer the question of what is the structure of non-traditional students studying for an education degree and what is specific about their work and education trajectory based on the data collected in a survey at Masaryk University. Current research of these questions in the studies dealing with adult students is basically marginal. Moreover, investigations which have been undertaken in the Czech Republic do not specifically look into adult students studying for education degrees, but are mainly focused on traditional preparation paths within initial education.

Literatura/References:

- Fučík, P., & Slepíčková, L. (2014). *Studenti, kteří odcházejí: Kvantitativní analýza nedokončených vysokoškolských studií*. AULA, 22(1), 24–54.
- Jelen, V., Hradilová, B., & Maršíková, M. (2014). *Analytická zpráva z mimořádného šetření o nekvalifikovaných pedagogických pracovnících – učitelích*. Praha: MŠMT.
- Schuetze, H. G. (2014). *From Adults to Non-Traditional Students to Lifelong Learners in Higher Education: Changing Contexts and Perspectives*. Journal of Adult and Continuing Education, 20(2), 37–55.